

COVID-19 နှင့် မြန်မာ့ ပဋိပက္ခ

အကျဉ်းချုပ်စာစဉ်များ

အမှတ် (၁)

မြန်မာ့ပဋိပက္ခ အခြေအနေ
အပေါ် COVID-19 သက်ရောက်မှု
နှင့် လုပ်ဆောင်သင့်သော
အချက်များ

ဩဂုတ်လ ၂၀၂၀

The Asia Foundation

SMART PEACE

မြန်မာ့ပဋိပက္ခ အခြေအနေ အပေါ် COVID-19 သက်ရောက်မှု နှင့် လုပ်ဆောင်သင့်သော အချက်များ

Smart Peace သည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း ဆိုင်ရာ အခက်အခဲ များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အဖွဲ့ဝင် အသီးသီး၏ ကျွမ်းကျင်မှုများကို စုစည်းထားသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက် တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း အစီအစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းသည် မူဝါဒအကျဉ်းချုပ် စာတမ်းများ ရေးသား ပြုစုလျက် ရှိပြီး ယခု အကျဉ်းချုပ်စာတမ်းမှာ ပထမဆုံးစာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ Smart Peace အစီအစဉ် ကို မြန်မာ၊ ဗဟိုအာဖရိက သမ္မတနိုင်ငံ နှင့် နိုင်ဂျီးရီးယား နိုင်ငံတို့တွင် ဖော်ဆောင်လျက် ရှိပြီး ယင်းတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု နည်းလမ်းများ ပေါင်းစပ်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် စူးစမ်းခြင်း၊ ပဋိပက္ခ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၊ အပြုအမူ နှင့် တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်လေ့လာခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ရပ်ရွာများ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် အစိုးရများ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းကို ယုံကြည်ချက်ရှိစွာဖြင့် မဟာဗျူဟာကျ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် Smart Peace အစီအစဉ်မှ ရရှိလာသည့် သင်ခန်းစာများက အထောက်အကူ ပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ Smart Peace ကို ယူကေ အစိုးရ က ရန်ပုံငွေ ပံ့ပိုးပေးထား ပါသည်။

ကောက်နုတ်ချက်

Covid-19 သည် အသွင်မတူ ခြားနားလွန်းသည့် မြန်မာ့ပဋိပက္ခများ နှင့် ဖော်ဆောင်ဆဲ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ ကပ်ရောဂါကာလ တစ်လျှောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံ ဒေသများရှိ အဓိက အဖြစ်အပျက်များ နှင့် အရေးယူ လုပ်ဆောင်ချက် များကို ယခုစာတမ်းတွင် စူးစမ်းသုံးသပ်သွားမည် ဖြစ်ပြီး ရေရှည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းများ အပေါ် မည်ကဲ့သို့ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ ရှိသည်ကို အဓိကထား လေ့လာမည် ဖြစ်သည်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူအများ မှန်းဆထားသကဲ့သို့ Covid-19 ၏ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရိုက်ခတ်မှု ခံရခြင်း မရှိသေးပဲ ဇူလိုင် ၂၈၊ ၂၀၂၀ အထိ ကူးစက်ခံရသူ ၃၅၀ ဦး နှင့် သေဆုံးသူ ၆ ဦးသာ ရှိပါသေးသည်။ သို့သော်လည်း ရောဂါပိုး စစ်ဆေးနိုင်သည့်နှုန်းမှာ လွန်စွာ နိမ့်ပါး နေပါသည်။¹ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများမှ ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ ပြည်လည်ဝင်ရောက်လာမှု နှင့်အတူ သီးသန့်ထားရှိခြင်း နှင့် ယာယီ ကုသရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံ များမှတစ်ဆင့် ရောဂါပိုး ပျံ့နှံ့နိုင်ခြင်းကြောင့် ပိုးတွေ့ ရှိမှု သိသိသာသာ မြင့်တက်နိုင်သည့် အန္တရာယ်မှာ ဆက်လက် ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင်မူ

¹ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီး ဌာန၏ [Coronavirus Disease 2019 \(Covid-19\) Surveillance Dashboard \(Myanmar\)](#) ဝက်ဘ်ဆိုဒ်စာမျက်နှာ ထံမှ ဇူလိုင် ၂၈၊ ၂၀၂၀ တွင် အချက်အလက် ရယူထားမှု

1 ဗဟုသုတ ၂၀၂၀

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်ရေးစနစ် ခိုင်ခိုင်မာမာ တည်ဆောက်ရန်၊ လိုအပ်သော ပစ္စည်းကိရိယာများ စုဆောင်းထားရန်၊ သီးသန့်ထားရှိရန် နေရာများ ပြင်ဆင်ရန် နှင့် ကပ်ရောဂါ အကြောင်း အသိပညာပေး ဝေမျှရန် အဖိုးတန် အချိန်များ လက်ဝယ်တွင်း ရှိနေပါသည်။

- မြန်မာလူမှု အသိုင်းအဝန်းအကြားနှင့် အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ မျက်နှာစာတွင် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ကွဲပြားမှုများ ရှိနေကြောင်းကို Covid-19 ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များက မီးမောင်းထိုး ဖော်ပြနေပါသည်။ လူဦးရေ၏ ရာခိုင်နှုန်း အများစု အထူးသဖြင့် ကျေးလက် နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲထားသော ဒေသများရှိ ပြည်သူများသည် အစိုးရ၏ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို လက်လှမ်းမီခြင်း မရှိပဲ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များကိုသာ မှီခိုနေရ ပါသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး ဦးတည်ချက်များ သည်လည်း မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အသိုင်းအဝန်းများ အတွက်သာ အဓိက ထားနေပြီး အခြားသော လူဦးရေ အုပ်စုများ၏ ကွဲပြားခြားနားသော လိုအပ်ချက်များကို ထည့်သွင်းနိုင်မှု အားနည်းနေပါသည်။
- အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော အင်စတီကျူးရှင်း တို့အကြား ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်မှုဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများက ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်မှု သို့မဟုတ် ပြန်လည်ရင်ကြားစေမှု တို့ကို အားသစ်လောင်း နိုင်မည့် အခြေအနေများလည်း တွေ့နေရ ပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံ၏ အနောက်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်း နှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်း တို့တွင် တိုက်ပွဲများ တောက်လျှောက် ဖြစ်ပေါ်နေလျက် ရှိရာ လက်ရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများ တိုးတက်အောင်မြင် နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်း မှာ အလွန်တရာ နိမ့်ပါးလျက် ရှိနေပါသည်။
- ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အပါအဝင် အရေးကိစ္စများစွာ အတွက် ပစ်မှတ်ထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို ထောက်ပံ့ပေးနေသည့် နိုင်ငံတကာ ရန်ပုံငွေ ပံ့ပိုးသူများ သည်လည်း ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေး နှင့် လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများ ပေးရန် အဓိက လုပ်ဆောင်နေ ပါသည်။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်များ၊ အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံ အသိုင်းအဝန်း များရှိ ထိခိုက်လွယ်သော လူမှုအသိုင်းအဝန်း များအပေါ် ကပ်ရောဂါ၏ ရေရှည်သက်ရောက်မှုများ လျော့ချနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရေး မှာမူ အဓိက အရေးပါနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အောက်ခြေမှ စတင်လုပ်ဆောင်သည့် အသေးစား ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးပွားရန် အားပေး ကူညီရမည် ဖြစ်သလို ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်စေသည့် အဓိကဇစ်မြစ် အကြောင်းရင်း များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရည်မှန်းသည့် နိုင်ငံအဆင့် လုပ်ဆောင်မှုများ ကိုလည်း ဆက်လက်၍ ပံ့ပိုးပေးနေရန် လိုအပ်နေ ပါသည်။

Covid-19 ကပ်ရောဂါ မတိုင်ခင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တဖြည်းဖြည်း ပဋိပက္ခ တိုးပွားလာချိန်၊ ၂၀၁၆ မှစတင်၍ တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရရှိခဲ့သော နိုင်ငံရေး နည်းလမ်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ရယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် မျှော်လင့်ချက်များ ပျောက်ကွယ်လာသည့် အချိန်မှာပင် Covid-19 က မြန်မာနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။^၂ရခိုင်တပ်တော် (AA) အင်အားကောင်းစွာ ပေါ်ထွက်လာမှု နှင့်အတူ ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း အပြင်းထန်ဆုံး တိုက်ပွဲများ ရခိုင်ပြည်နယ်၌ ဖြစ်ပေါ်နေသကဲ့သို့ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင်လည်း ၂၀၁၉ နှင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် တစ်လျှောက် တပ်မတော် နှင့် တအာန်း အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (TNLA) အပါအဝင် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ အကြားရှိ ပဋိပက္ခမှာလည်း ပိုမိုပြင်းထန် လာပါသည်။^၃ ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါ ကာလ မတိုင်ခင် ကတည်းကပင် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့ရှိ ထောင်ပေါင်းများစွာသော လူတို့သည် နေရပ်ကို စွန့်ခွာ၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေရပြီး ရေ၊ သန့်ရှင်းရေး နှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု များကို လက်လှမ်းမမီနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးတွင် ရှိနေပါသည်။^၄ တပ်မတော်နှင့် ဖြစ်ပွားနေဆဲ ပဋိပက္ခများ၏ သက်ရောက်မှု အဖြစ် ကချင်၊ ရှမ်း၊ ချင်း နှင့် ကရင် လူမျိုး ထောင်ပေါင်းများစွာ အပြင် ခန့်မှန်းခြေ ရိုဟင်ဂျာ ၁၃၀၀၀၀ ခန့် တို့သည် နိုင်ငံအနှံ့ နေရပ်ကိုစွန့်ခွာပြီး ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေရပါသည်။^၅ပြည်တွင်းနေရပ် စွန့်ခွာရသူများ (IDP)၏ ယာယီအခြေချ စခန်းများသည် Covid-19 ပေါက်ကွဲ ပြန့်ပွားနိုင်သည့် လောင်စာကန်ကြီး များသဖွယ် ဖြစ်နေသည် ဟု Human Right Watch အဖွဲ့က ဆိုပါသည်။^၆

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ကြီးမှ ကမ္ဘာအနှံ့တွင် အပစ်အခတ် ရပ်စဲကြရန် တောင်းဆိုထားသော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် တပ်မတော် နှင့် AA အကြား ပဋိပက္ခမှာ ဆက်လက်၍ ပြင်းထန်နေဆဲပင် ဖြစ်သည်။^၇ AA အဖွဲ့သည် လွန်ခဲ့သော ၂ နှစ်မှစ၍ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းတွင် ခြေကုပ်ရယူလာ နိုင်ခဲ့ပြီးနောက် မြို့နယ်အတွင်းပိုင်း များထံ တဖြည်းဖြည်း ချဉ်းကပ်လာခဲ့ပြီး ယခုအချိန်တွင် ရခိုင်တောင်ပိုင်းထိပါ လှုပ်ရှားမှုများ ရှိလာနေပြီး ဖြစ်သည်။^၈ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကုတ်မြို့နယ်၌ မြေမြုပ်မိုင်း ပေါက်ကွဲခဲ့ပြီး လူ ၄ ဦး သေဆုံးခဲ့ရာ ရှေ့တန်း စစ်မျက်နှာ အသစ် ပေါ်ထွက်လာမှု ကို ပြသနေပါသည်။^၉ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အခြား အစိတ်အပိုင်း တို့တွင် တပ်မတော်က အရပ်သားများကို

^၂ UNHCR and OCHA, [‘Myanmar Flash Update: Humanitarian Situation in Rathedaung’](#), 30 June 2020
^၃ International Crisis Group, [‘An Avoidable War: Politics and Conflict in Myanmar’s Rakhine State’](#), 9 June 2020.
^၄ Singh, P. and Hardman, N., [‘Pandemic Adds New Threat for Rohingyas in Myanmar’](#) in The Diplomat, 28 May 2020.
^၅ Human Rights Watch, [‘Myanmar: Displacement Camps Are Covid-19 Tinderboxes’](#), 30 March 2020.
^၆ UN News, [‘Covid-19: UN chief calls for global ceasefire to focus on ‘the true fight of our lives’](#), 23 March 2020.
^၇ International Crisis Group, [‘An Avoidable War: Politics and Conflict in Myanmar’s Rakhine State’](#), 9 June 2020.
^၈ Narinjara, [‘4 killed in Taungup landmine explosion’](#) in Myanmar Peace Monitor, 1 July 2020.

ပစ်မှတ်ထားခြင်း နှင့် အိုးအိမ်ပိုင်ဆိုင်မှု တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းများ ရှိနေကြောင်း အစီရင်ခံမှု များလည်း ဆက်လက်ထွက်ပေါ် နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။⁹

ကရင်အမျိုးအသား အစည်းအရုံး (KNU) နှင့် ရှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) တို့က အစိုးရဖြင့် ဆွေးနွေးမှုများ ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည့် အောက်တိုဘာ ၂၀၁၈ မှစ၍ မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်သည် ရပ်တန့်နေခဲ့ ရပါသည်။ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ အစိုးရ နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ အကြား တရားဝင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့ပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ် ပြန်လည်ရှင်သန် လာနိုင်တော့မည်ဟု မျှော်မှန်းချက်များ ရှိလာခဲ့ သော်လည်း Covid-19 ထွက်ပေါ်လာမှုကြောင့် မျှော်မှန်းချက်များ ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရ ပါသည်။ ၂၀၂၀ မတ်လ မှစ၍ မျက်နှာချင်းဆိုင် တွေ့ဆုံခြင်း နှင့် ပြည်တွင်း ခရီးသွားလာမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် မဖြစ်နိုင် သောကြောင့် ၂၀၂၀ ဧပြီလ တွင် ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်ထားသည့် ပင်လုံညီလာခံ ကိုလည်း ရွှေ့ဆိုင်း လိုက်ရပါသည်။¹⁰ မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် အသစ်သော စိန်ခေါ်ချက် အဖြစ် Covid-19 ကို ရင်ဆိုင်နေရသလို စိန်ခေါ်မှု ဖြစ်သော တိုင်းရင်းသား ပဋိပက္ခများအား ဖြေရှင်းနိုင်ရေး မှာလည်း ဆက်လက် ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ညီမျှမှုမရှိသော ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု များကို တွေ့မြင်နေရပါသည်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ Covid-19 ရောဂါ ဖြစ်ပွားသူ နှင့် သေဆုံးသူ ဦးရေ တရားဝင် ကိန်းဂဏန်းမှာ ကျွမ်းကျင်သူများ ကနဦး ခန့်မှန်းထားသော ပမာဏထက် များစွာ နည်းပါးခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံအနှံ့ ရောဂါပြန့်နှံ့ ကူးစက်နိုင်သည့် အန္တရာယ် မှာမူ အမှန်တကယ် ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ နိုင်ငံလုံးအဆင့် ကိုဗစ်ရောဂါ တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ မှာမူ နှောင့်နှေးမှု၊ မညီမျှမှု နှင့် အစီအစဉ်တကျ မဖြစ်မှုတို့ ရှိနေပြီး အဆိုးနှင့်အကောင်း ရောထွေးနေ ပါသည်။ လေကြောင်းခရီးစဉ်များ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ခြင်း၊ လူစုလူဝေး တားမြစ်ခြင်း နှင့် ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီးကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း lockdown ပြုလုပ်ခြင်း စသည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များ အပေါ် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး အဖွဲ့ (WHO) နှင့် အခြားအဖွဲ့များက ချီးကျူးခဲ့ကြပါသည်။¹¹ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် တပ်မတော်သည် ‘အချက်အလက် မှားယွင်းမှု’ များကို တိုက်ဖျက်ရန် ရရှိထားသော အခွင့်အာဏာကို ၎င်းအား ဝေဖန်သူများ အပေါ်၌ အသုံးပြုနေသည် ဟု ပဋိပက္ခဒဏ်ခံ ဒေသများမှ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများက ပြောကြား လိုက်ပါသည်။¹²

⁹ Sai Wunna, [‘Thousands flee military offensive in Rakhine’s Rathedaung’](#) in The Myanmar Times, 29 June 2020.
¹⁰ Sai Wunna, [‘Pandemic delays Myanmar peace talks’](#) in Myanmar Times, 26 March 2020.
¹¹ Kyaw Phyto Tha, [‘WHO Country Chief urges Myanmar to sustain amazing Covid-19 response’](#) in Irrawaddy, 1 July 2020.
¹² Progressive Voice of Myanmar [‘A Nation Left Behind: Myanmar’s Weaponization of Covid-19’](#), June 2020.

ရောဂါပိုးရှိသူများ ဝင်ရောက်မှုကို လျော့ချရန်၊ ကုန်းလမ်းကြောင်း ကတစ်ဆင့် ဝင်ရောက်လာမည့် တရားဝင် နှင့် တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူ အလုံးအရင်းကို ကန့်သတ်နိုင်ရန် တို့ အတွက်သာ အစိုးရက အဓိက အာရုံစိုက်၍ လုပ်ဆောင်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရောဂါပိုး ကူးစက်ခံရသည့် အုပ်စုများကို သီးသန့်ခွဲထုတ် နိုင်ရန် အတွက် ရန်ကုန်မြို့ရှိ လူထုထပ်သော မြို့နယ်အချို့၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ချို့ကို ကန့်သတ်/ တားမြစ်နယ်မြေ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဗမာလူမျိုးစု လွှမ်းမိုးမှုရှိသော ဧရိယာများ နှင့် မြို့ပြဒေသများ၏ အပြင်ဘက်ခြမ်းတွင် အစိုးရ၏ ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ လွှမ်းခြုံနိုင်မှု ပိုမို နည်းပါးပါသည်။ ဒေသများစွာတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရ အင်အားစုများ နှင့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများစွာ တို့က ဒေသတွင်း တုံ့ပြန်ရေး ဆောက်ရွက်ချက်များ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လုပ်ဆောင်လာ ခဲ့ကြပါသည်။¹³

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဧပြီလလယ် မှ မေလနှောင်းပိုင်း ကြားအတွင်း ဆက်နွယ်ပါဝင်သူ အဖွဲ့အစည်း များစွာတို့သည် တုံ့ပြန်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် များကို ပံ့ပိုးနိုင်ရန် အင်တိုက်အားတိုက် ပါဝင်လာကြ ပါသည်။¹⁴ ဒေသတွင်း နှင့် နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များနှင့်အတူ အလှူရှင် အဖွဲ့များ နှင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ များသည် Covid-19 ကပ်ရောဂါကြောင့် ပေါ်ထွက်လာသည့် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ စတင်လုပ်ဆောင် လာကြပါသည်။ ယင်းတို့တွင် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ထောက်ပံ့ရေး သာမက လူထုပညာပေး ကန်ပိန်း လုပ်ဆောင်ခြင်းများ၊ သီးခြားခွဲ စောင့်ကြည့်မှု အဆောက်အအုံများ နှင့် ရပ်ရွာအတွင်း စောင့်ကြည့်မှု တို့အတွက် ပံ့ပိုးမှုများ ပါဝင်ပါသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် Saferworld တို့ ပူးပေါင်း ပြုစုခဲ့သော သုတေသနအရ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံ ဒေသများအနက် ရှမ်း နှင့် ကချင် ပြည်နယ် တို့ထက် နိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက် များမှာ ပိုမို အောင်မြင်မှု ရှိသည်ဟု သိရပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ချက် များမှာမူ မည်သည့် အကျိုးရလဒ်မှ ထွက်ပေါ်လာခြင်း မရှိပါ။ ယင်းသို့ ပထဝီဒေသ အလိုက် အကျိုးရလဒ် ကွဲပြားနေမှုတွင် အကြောင်းရင်း အချို့ ရှိပါသည်။ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်း အရေအတွက် နှင့် ဦးတည်လုပ်ဆောင်သည့် နယ်ပယ် ကွာခြားမှုများ ရှိနေသလို အချို့ဒေသများ၌ ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများ လုံခြုံစွာ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက် နိုင်သော်လည်း အချို့ဒေသတွင်မူ ၎င်းတို့အတွက် လုံခြုံခြင်း မရှိပါ။ ၂၀၂၀၊ ဧပြီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် မင်းပြားမြို့နယ်၌ ရောဂါပိုး စစ်ဆေးရမည့် တို့ဖတ်နမူနာ (swabs) များ သယ်ဆောင်လာသော WHO ၏

¹³ Swe Lei Mon, 'More ethnic armed groups enlist in Covid-19 fight in Myanmar' in Myanmar Times, 25 May 2020.
¹⁴ The Asia Foundation and Saferworld, *Covid-19 Committees and Health Service Providers*, June 2020; International Crisis Group, *Conflict, Health Cooperation and Covid-19 in Myanmar*, Yangon/Brussels, Crisis Group Asia Briefing 161, May 19, 2020.

ဝန်ထမ်းတစ်ဦး သေဆုံးခဲ့သော ဖြစ်စဉ်ကို ကြည့်ပါက ပဋိပက္ခ သက်ရောက်မှု ရှိနေသော ရပ်ရွာများတွင် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ရယူနိုင်ရန် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေခြင်းကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။¹⁵

လက်ရှိအချိန်ထိ တပ်မတော် နှင့် အချို့ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်သည့် ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်ရေး လုပ်ငန်း အနည်းငယ် ရှိပါသည်။ ယင်းတို့အနက် စစ်ဆေးရေး နေရာများ ထားရှိခြင်း၊ တကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေး ပစ္စည်းများ ပေးဝေခြင်း နှင့် သံသယ ဖြစ်ရပ်များအား စစ်ဆေးပြီး သီးခြားခွဲ စောင့်ကြည့်ခြင်း စသည့် တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်ပါသည်။¹⁶ သို့သော်လည်း Covid-19 တိုက်ဖျက်ရေး အတွက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်အတွက် ရေရှည် အကျိုးကျေးဇူး ရှိနိုင်သည်ဟု မျှော်လင့်ချက် ကြီးကြီးမားမား မထားရှိ နိုင်သေးပါ။ အစိုးရ ထိန်းချုပ်မှု ရှိပြီး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ငယ် များသာ ရှိသည့် နယ်မြေမျိုး၌ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု ပိုမိုအောင်မြင်သည့် အခြေအနေကို တွေ့မြင်နေရ ပါသည်။ KNU နှင့် RCSS ကဲ့သို့ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အုပ်ချုပ်နေသည့် နယ်မြေများတွင်မူ Covid-19 နှင့်အတူ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် တင်းမာမှုများ မြင့်တက်လာသည်ကို တွေ့မြင်နေရပြီး ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များ ပျောက်ကွယ်သည့် တိုင်အောင် ယင်းတင်းမာမှုများမှာ လျော့ကျသွားမည် အခြေအနေမျိုး မရှိပေ။¹⁷ ယင်းကဲ့သို့ အခြေအနေမျိုး အပေါ် နက်နက်နဲနဲ စိုးရိမ်ပူပန် နေရပြီး Covid-19 အကြပ်အတည်းသည် တပ်မတော် အတွက် နယ်မြေတိုးချဲ့ခြင်း နှင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း နည်းဗျူဟာများ ဆက်လက် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်း သဖွယ် ဖြစ်နေသည်ဟု ယူဆမှု များလည်း ရှိနေပါသည်။¹⁸

တပ်မတော်ရော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များပါ Covid-19 အကြပ်အတည်း အတွင်း လူထုဖြင့် ချိတ်ဆက်မှု တိုးချဲ့လုပ်ဆောင် လာသည့် အထောက်အထားများ တွေ့နေရပါသည်။ တပ်မတော်က ဝါ မိုင်းလား အုပ်စု နှင့် အခြားသော အဖွဲ့များ အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များအား ထောက်ပံ့ရေး ပစ္စည်းများ လှူဒါန်းသည် အခမ်းအနားများကို တွေ့ရသလို တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများကလည်း ၎င်းတို့နယ်မြေ အတွင်း လွှမ်းမိုးမှု ပိုမိုရှိနိုင်ရန် Covid-19 တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ လုပ်ဆောင်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။¹⁹ တပ်မတော် နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ နှစ်ဘက်စလုံးမှ စစ်ဝါဒီဆန်သည့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ ပြောကြားမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီး အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် တင်းမာမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ယင်းက ကပ်ရောဂါအရေး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု ကို

¹⁵ International Crisis Group, [‘Conflict, Health Cooperation and Covid-19 in Myanmar’](#), 19 May 2020.
¹⁶ Ibid.
¹⁷ Carter, L., [‘Myanmar: Armed conflict puts brakes on Covid-19 response’](#) in DW, 7 May 2020.
¹⁸ Nyein Nyein, [‘In Western Myanmar, State Counsellor’s Praise for the Tatmadaw Causes Unease’](#) in Irrawaddy, 23 April 2020.
¹⁹ Swe Lei Mon, [‘Military chief offers medical teams to two Shan armed groups’](#) in Myanmar Times, 12 May 2020.

အားနည်းစေပြီး အနာဂါတ် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက် များကိုလည်း ထိခိုက်စေပါသည်။²⁰

Covid-19 အကြောင်းပြု အပစ်အခတ် ရပ်စဲခြင်း ကြောင့် အမှန်တကယ် တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းမှုများ ပေါ်ထွက် လာနိုင်မည့် အလားအလာ မှာလည်း အားနည်းနေပါသည်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် Covid-19 လူနာ တွေ့ရှိပြီး နောက်ပိုင်း ၂၀၂၀ မတ်လ နှင့် ဧပြီလ တစ်လျှောက် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အချို့က တပ်မတော်အား အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကြေငြာရန် တောင်းဆိုခဲ့သလို၊ နိုင်ငံတကာ (အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး) ကလည်း တပ်မတော်အား အပစ်အခတ် ရပ်စဲပေးရန် ဖိအားပေးခဲ့ ကြပါသည်။²¹ တပ်မတော်က ယင်းသို့ တောင်းဆိုမှုများမှာ ‘လက်တွေ့မကျ’ ဟု ကနဦးတွင် ငြင်းဆိုခဲ့သော်လည်း မေလ ၉ ရက်နေ့တွင် တစ်ဖက်သတ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကြေငြာ ခဲ့ပါသည်။²² ပစ်ခတ်မှု ရပ်စဲခြင်း ကို အပေါင်းလက္ခဏာ ဆောင်သော ပြောင်းလဲမှုအဖြစ် လက်ခံရမည် ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယခင် ဥပမာများအရ လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြနိုင်သော ရလဒ် အနည်းငယ်သာ ထွက်ပေါ် ခဲ့သည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ တပ်မတော်သည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူ အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ညှိနှိုင်းနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် သြဂုတ်လ အထိ အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှု ကာလ သတ်မှတ် ခဲ့သော်လည်း တရားဝင် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မရရှိခဲ့ပါ။²³

တပ်မတော်၏ ၂၀၂၀၊ မေလ ၉ ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်သည့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကြေငြာချက်တွင် “တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အချင်းချင်း တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ အပြန်အလှန် အင်အား အသုံးပြု၍ တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဒေသခံ တိုင်းရင်းသားများ အပေါ် အနိုင်ကျင့်ခြင်းများ မပြုလုပ်ရေးကို တာဝန်ယူ ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်” ဟူသော အချက်ကို ထည့်သွင်းထား ပါသည်။²⁴ ယင်းပြောကြားချက်တွင် ခြိမ်းခြောက်သည့်ဟန် မသိမသာ ပါဝင်နေပါသည်။ သို့သော်လည်း ပို၍ အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်မှာ တပ်မတော်၏ အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခများ အကျိုးမဝင်သည့် အချက်ဖြစ်သည်။

²⁰ Swe Lei Mon, [‘More ethnic armed groups enlist in Covid-19 fight in Myanmar’](#) in Myanmar Times, 25 May 2020.
²¹ Hoelzl, V. and Diamond, C. [‘Myanmar’s Military Steps up Attacks and Coronavirus Spreads’](#) in Al Jazeera, 16 April 2020.
²² Myo Thiri Kyaw, [‘Tatmadaw’s Covid-19 Ceasefire Leaves Little hope for Conflict Wrecked Arakan’](#) in Development Media Group, 10 May 2020.
²³ Kumbun, J., [‘Myanmar’s Meaningless Unilateral Ceasefires’](#) in The Diplomat, 29 May 2020.
²⁴ Republic of the Union of Myanmar, Office of the Commander-in-Chief of Defence Services, [‘Statement on Ceasefire and Eternal Peace’](#), 9 May 2020.

ရခိုင်တပ်တော် (AA) ကို အစိုးရက 'အကြမ်းဖက် အဖွဲ့အစည်း' အဖြစ် မြန်မာ့ဥပဒေများ နှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ ရိုဟင်ဂျာများကို လူမျိုးတုန်း သတ်ဖြတ်သည် ဟူသော စွပ်စွဲချက်ဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး (ICJ) က မြန်မာနိုင်ငံအား ကြားဖြတ်စီရင်ချက် ချမှတ်ထားပြီး ယင်းအတွက် ခြောက်လတစ်ခါ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းမှု မတိုင်ခင် တပ်မတော် အနေဖြင့် ၎င်း၏ ပုံရိပ် ကောင်းမွန်စေရန် ကြိုးပမ်းမှုအဖြစ် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ထုတ်ပြန်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာတွင် တရားရင်ဆိုင်ရမှုများက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝန်းအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုံရိပ် ကို ဆိုးဆိုးရွားရွား ထိခိုက်ပျက်စီး စေသည်ဟု ယခင် တပ်မတော် အရာရှိ တစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး ယခု နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံရုံး ဝန်ကြီးဌာန၏ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဖြစ်သူ ဦးဇော်ဌေး က ဝန်ခံပြောကြား ခဲ့ပါသည်။²⁵ အပစ်အခတ် ရပ်စဲမှုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် အကျုံးဝင်ခြင်း မရှိရာ တပ်မတော်၏ ယင်းကြေငြာချက်ဖြင့် အစိုးရ၏ ပုံရိပ်ကို မည်မျှမြှင့်တင် နိုင်မည်မှာ မှန်းဆရန် ခက်ခဲလှပါသည်။

ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေစဉ် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများ ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခြင်း

Covid-19 မစတင်ခင် ကတည်းကပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်မှာ ရပ်တန့်နေပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များက မည်သည့် တိုးတက်မှုမျှ မရှိသော အခြေအပေါ်စိတ်ကုန်နေကြပြီးဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားထား ကြပါသည်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ ရခိုင်တပ်တော် (AA) နှင့် တပ်မတော် အကြား တိုက်ပွဲများ ပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပွားနေ ပါသည်။ တပ်မတော်သည် NCA လက်မှတ် ရေးထိုးထားသည့် အဖွဲ့များ အပေါ် များစွာ အာရုံစိုက်ခြင်း မရှိတော့ပဲ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိသော မြောက်ပိုင်းမှ အင်အားကြီး အဖွဲ့များ အထူးသဖြင့် ဝ နှင့် ကချင် တို့ဖြင့် ဆက်ဆံရေး အားကောင်းစေရန် လုပ်ဆောင်လာသည် ဟု ထင်မြင်ယူဆ ရပါသည်။²⁶

လက်ရှိ စိတ်ပျက်အားလျော့ ဖွယ်ရာ အခြေအနေ နှင့် အခင်းအကျင်း မှာ Covi-19 ကြောင့် ထပ်တိုး စိန်ခေါ်မှုများ ရှိလာပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ၏ လားရာ အဘယ်သို့ ရှိမည်ကို ဆန်းစစ်ရပါမည်။ ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဧပြီလ နှောင်းပိုင်းတွင် အစိုးရက 'COVID-19 ကာကွယ် ထိန်းချုပ် ကုသရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ညှိနှိုင်း ပူးပေါင်းရေး

²⁵ The Irrawaddy, ['Myanmar's image 'severely damaged' by international legal cases over Rohingya: Govt'](#) in Irrawaddy, 15 November 2019.
²⁶ Swe Lei Mon ['Wa armed group reaches out to Tatmadaw leader'](#) in Myanmar Times, 21 May 2020.

ကော်မတီ' ကို ဖွဲ့စည်း ခဲ့ပါသည်။ ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်လေးဦး အဖြစ် အစိုးရပေါင်းစပ် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သော အမျိုးသားပြန်လည် သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဗဟိုဌာန (NRPC)၊ ငြိမ်းချမ်းရေး ကော်မရှင် နှင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်ပါသည်။²⁷ ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း အပေါ် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့များ နှင့် လက်မှတ်မရေးထိုးထားသည့် အဖွဲ့များပါ ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့သည် ကော်မတီဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု များတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသလို ၎င်းတို့၏ Covid-19 တုံ့ပြန်ရေး အစီအစဉ် များကိုပါ ဝေမျှခဲ့ကြ ပါသည်။²⁸ အရေးကြီးသော အချက်တစ်ခုမှာ ကော်မတီသည် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့များအဖြစ် ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပဲ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ (၁၄) ဖွဲ့ထံမှ သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်း ခဲ့သောကြောင့် အစိုးရ နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ အကြား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာမည်လားဟု မျှော်လင့်မိ စေပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့ကျသော စိန်ခေါ်ချက်များ ရှိနေပါသေးသည်။ အောက်ပါ ကောက်နုတ်ချက် (၁) တွင် ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဖော်ပြထားပြီး သတင်းအချက်အလက် ဝေမျှခြင်း၊ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မည့် စနစ်ထားရှိခြင်း နှင့် မတူညီသည့် အုပ်ချုပ်ရေး နယ်မြေများကို ဖြတ်သန်း သူများအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း စသည့် ခက်ခဲသော လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါသည်။ လက်ရှိ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှု ဖြစ်စဉ် အခင်းအကျင်း တွင် စိန်ခေါ်မှုများ (စစ်မှန်သည့် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှု မရှိခြင်း) ကြုံတွေ့နေရရာ ကော်မတီ၏ ထိရောက်မှု နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မျှော်လင့်ချက် ကြီးကြီးမားမား မထားသင့်သေးပါ။

ကာကွယ်ထိန်းချုပ် ကုသရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်း ပူးပေါင်းရေး ကော်မတီ ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

- Covid-19 ကာကွယ်ထိန်းချုပ် ကုသရေး ဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက်များ ဖလှယ်ခြင်း၊
- နယ်စပ်ဝင်ပေါက် များမှ ဝင်ရောက်လာသူ များအား စစ်ဆေးခြင်း၊ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုခြင်း၊ သံသယလူနာ တွေ့ရှိပါက သတင်းအချက်အလက် ဖလှယ်ခြင်း၊ ညွှန်းပို့ကုသခြင်း၊ သံသယလူနာများနှင့် ထိတွေ့မှု ရှိသူများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း စသည်တို့တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ရောဂါလက္ခဏာ ပြသသူများအား စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု ကုသမှုပေးနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ နှင့်အညီ လိုက်နာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- Covid-19 ထိန်းချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဟန်ချက်ညီ ဖြစ်စေရေး နည်းပညာဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

²⁷ Nyein Nyein, [‘Myanmar sets up Covid-19 Committee with Rebel Armies’](#) in Irrawaddy, 28 April 2020.

²⁸ Ethnic Health Committee, [‘Ethnic Health Committee’s statement on the Government formation of Covid-19 prevention Coordination Committee to cooperate with EAOs’](#) in Progressive Voice of Myanmar, 6 May 2020.

9 ဗုဒ္ဓကုဏ္ဍ ၂၀၂၀

- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပြည်နယ် အစိုးရများ အကြား Covid-19 ကာကွယ်ထိန်းချုပ် ကုသရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ပေးခြင်း၊
- တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ အခြေပြုရာ ဒေသများတွင် Covid-19 ဆိုင်ရာ အရေးပေါ်ဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာပါက အမျိုးသားပြန်လည် သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဗဟိုဌာန၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့် အညီ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း။²⁹

ကောက်နုတ်ချက် (၁) Covid-19 တုံ့ပြန်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ EAO/NRPC ကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

နောက်ထပ်ကျင်းပမည့် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ နှင့် ရွေးကောက်ပွဲ

ယခုကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၊ တပ်မတော် နှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများ အကြား ထိတွေ့ချိတ်ဆက်မှုများ ရှိနေသည့် နောက်ခံ အခြေအနေတွင် အစိုးရ က နောက်ထပ် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ ကျင်းပမည့် ဖြစ်နိုင်ဖွယ် အခြေအနေကို ထုတ်ပြန်ကြေငြာ လိုက်ပါသည်။ ညီလာခံကို သြဂုတ်လလယ် တွင် ကျင်းပနိုင်ရန် စီစဉ်ထားပြီး တက်ရောက်သူ လူဦးရေ အရေအတွက် လျော့ချသွားမည် ဖြစ်ကာ ခပ်ခွာခွာနေထိုင်မှု စည်းမျဉ်းများ သတ်မှတ်နိုင်ရန် စီစဉ် နေပါသည်။³⁰ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်အချို့အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံမှ လေကြောင်းလှိုင်းဖြင့် လာရောက်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားသကဲ့သို့ ညီလာခံ အစီအစဉ်တွင် NCA လက်မှတ် ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် 'လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး' ဆွေးနွေးမှု ကိုလည်း ထည့်သွင်းထား ပါသည်။³¹ ယခင်အကြိမ် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ များတွင် မပြေမလည်ဖြစ်မှု များဖြင့် အဆုံးသတ်ခြင်းများ ရှိခဲ့သလို တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရရှိထားခဲ့ ပါသည်။³² ယခုကဲ့သို့ Covid-19 အရေးပေါ်အခြေအနေမျိုး၌ ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ ကျင်းပနိုင်ခဲ့လျှင်တောင် အကျိုးရလဒ် ကြီးကြီးမားမား ရရှိရန် မျှော်လင့်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ကို အသုံးပြု၍ ပုံရိပ်ကောင်း ရရှိစေရန် တပ်မတော်က လုပ်ဆောင်သကဲ့သို့ နိုဝင်ဘာတွင် ကျင်းပမည့် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်ခင် နာမည်ကောင်း ရရှိလိုမှု အပေါ်အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းညီလာခံ လုပ်ဆောင်သည် ဟု ယူဆရပါသည်။³³ အရေးပေါ်ကျန်းမာရေး တုံ့ပြန်မှု ဆောင်ရွက်ချက် များတွင် အစိုးရ နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုမှာ အပေါင်းလက္ခဏာဆန်

²⁹ Republic of the Union of Myanmar, Office of the President, 'Forming coordinating committee with EAOs on preventing, controlling and treating on COVID 19', Directive No.63/2020, April 27, 2020.
³⁰ Myat Thura, 'Govt plans fourth Panglong Session for July' in Myanmar Times, 1 July 2020.
³¹ Global New Light of Myanmar, 'Ministry of State Counsellor Office holds press briefing about handling of prevailing issues', 31 May 2020.
³² Sai Wansai, 'Constitution-Making and Peace Process Stagnation in Myanmar', Transnational Institute, 3 September 2018.
³³ Sai Wansai, 'Constitution-Making and Peace Process Stagnation in Myanmar', Transnational Institute, 3 September 2018.

ပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုဝင်ဘာ ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်ခင် တိုင်းရင်းသား ဒေသများ၌ ပြည်ထောင်စု အစိုးရ ဝန်ထမ်းများ နှင့် တပ်မတော် ခေါင်းဆောင်များကို နှစ်သက်မှု မရှိသည့် သဘောထားများ တိုးပွားလာနိုင်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များ ၎င်းတို့ မျှော်မှန်းသကဲ့သို့ မဖြစ်ပါက မနှစ်သက်စိတ်များ ထပ်မံ၍ တိုးပွားလာနိုင်ကာ နိုင်ငံရေး ကွာဟမှု ပိုမို၍ ကြီးမားလာနိုင်ပါသည်။ အခြား ဆက်စပ်နေသည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှု တစ်ခုမှာ ဝေးလံခေါင်းပါးပြီး ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံနေရသည့် ရပ်ရွာများတွင် မဲရုံများသို့ လာရောက် မဲပေးနိုင်ရန် လုံခြုံရေး အာမခံနိုင်ခြင်း ရှိမရှိ ဆိုသည့် အချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

နေရာအများစု၌ NLD ကသာ အနိုင်ရမည်ဟု မှန်းထားသည့်တိုင် နိုဝင်ဘာ ရွေးကောက်ပွဲ ပြီးနောက် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်မည့် အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ် ပြောင်းလဲမှုများ ကြုံရနိုင် ပါသည်။³⁴ NLD အနေဖြင့် ဗမာ တိုင်းဒေသကြီး များ၌ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ပါတီ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့ပါတီ ကဲ့သို့ ပါတီများ နှင့် ပြည်နယ်များ၌ တိုင်းရင်းသား ပါတီများကို နေရာ ခွဲဝေပေးရ နိုင်သောကြောင့် သိသာထင်ရှားသော အပြောင်းအလဲ များအား ရွေးချယ်ခံရသော လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် များတွင် တွေ့နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုဆိုင်ရာ မူဘောင်အရ သုံးပွင့်ဆိုင် ဆွေးနွေးမှု တွင် ရွေးကောက်ခံ နိုင်ငံရေးပါတီ သုံးပုံတစ်ပုံ ပါဝင်မှု ရှိရမည် ဖြစ်သောကြောင့် အထက်ပါ လွှတ်တော်တွင်း ပြောင်းလဲမှုများသည် NCA ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု များအပေါ် တိုက်ရိုက် သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် အပြောင်းအလဲ ကာလ ရှည်ကြာသောကြောင့် နောက်တက်မည့် အစိုးရ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု များမှာ ၂၀၂၁ ဧပြီလ သို့မဟုတ် မေလ မတိုင်ခင်အထိ စတင်နိုင်ဖွယ် မရှိပါ။ ယင်းအချက်ကို ကြည့်၍ NLD အစိုးရသည် ၎င်း၏ လက်ရှိ အစိုးရသက်တမ်း မကုန်မီအတွင်း ပုံရိပ်ကောင်း ရရှိမည့် အခမ်းအနားဖြင့် အဆုံးသတ်လိုမှု ကို တွေ့မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်း များကို ပံ့ပိုးပေးရန် ယခင်ကထက် ပိုမို အရေးကြီး လာပါသည်

Covid-19 ဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများသည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းများ အတွက်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်သင့်ပါသည်

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသား ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာန (NRPC) သည် ဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အပံ့ ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များ ချမှတ်ခဲ့ပြီး UN အဖွဲ့အစည်းများ ကိုလည်း ထောက်ပံ့ရေး ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းမှု ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ဆောင်ရန် နှင့် တရားဝင် ခွင့်ပြုချက် ရယူရန် တိုက်တွန်းခဲ့ရာ အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အစည်းများအကြား စိုးရိမ်မှု ထွက်ပေါ် စေခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ပေးပို့ဖြန့်ဝေသော စာတွင် 'NCA အကောင်အထည်ဖော်မှု အောင်မြင်ရေး ရည်မှန်း၍ UN အဖွဲ့အစည်းများ

³⁴ Sithu Aung Myint, ['To revive the peace process, all sides need to compromise'](#) in Frontier Myanmar, 18 June 2020.

အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်များရှိ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ (သို့) တိုင်းရင်းသား ပါတီများ အတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အပံ့ နှင့် စီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်မည်ဆိုလျှင် NRPC သို့ ဆီလျော်ရာ နည်းလမ်းဖြင့် အကြောင်းကြားရမည် ဖြစ်သည်’ ဟု ရေးသားဖော်ပြ ထားပါသည်။³⁵

အစိုးရတိုင်းသည် ၎င်းတို့ အချုပ်အခြာပိုင်မြေ အတွင်းရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အပံ့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ထောက်ပံ့မှု အပါအဝင် နိုင်ငံခြား အစီအမံ များကို ကြီးကြပ်ထိန်းကျောင်း ပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အထက်ပါ ကိစ္စရပ်၏ ပြဿနာမှာ ကြီးကြပ် ထိန်းကျောင်းမှုကြောင့် NCA ၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်သော ‘ကြားဖြတ် အစီအမံ’ များကို အားနည်းသွားစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ဆက်လက် ရှိနေခြင်းက ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ ထိလွယ်ရှလွယ် ဖြစ်မှု အခြေအနေ နှင့် မပြီးဆုံးသေးမှု တို့ကို ဖော်ပြနေ ပါသည်။ အထက်ပါကဲ့သို့ ပြဿနာများ ဆက်လက် ရှိနေသေးသောကြောင့် ကပ်ရောဂါ အခြေအနေသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ဝေမျှမှု သို့မဟုတ် ပူးတွဲ စီမံအုပ်ချုပ်မှု တို့ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်အံ့မည် မဟုတ်ပါ။ အကျဉ်းချုပ် ဆိုရပါက တိုးတက်မှု ရပ်တန့်စေသည့် ပြဿနာ အရင်းအမြစ် များကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း မရှိသေးသောကြောင့် Covid-19 ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း တုံ့ပြန်မှု များအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် အားကောင်း လာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

အလှူရှင်များ အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းအတွက် ရန်ပုံငွေများ မလျှော့ချသင့်ပါ

အနောက်နိုင်ငံ အလှူရှင်များ၏ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်း နှင့် ကပ်ရောဂါ ထိန်းချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများသို့ ပြောင်းလဲ ပံ့ပိုးထောက်ပံ့မှု များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် နှင့် ပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းမှု တို့အပေါ် ရေရှည် သက်ရောက်မှုများ ရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထောက်ပံ့မှုများ အနက် အဓိက အရင်းအမြစ် တစ်ခုဖြစ်သော နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များ စုပေါင်းထားသည့် ‘ငြိမ်းချမ်းရေး ပူးပေါင်း ရန်ပုံငွေ’ (Joint Peace Fund) သည် လုပ်ငန်း ပထမအဆင့် ပြီးမြောက်တော့မည် ဖြစ်ပြီး၊ Covid-19 မှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ဘတ်ဂျက် အခက်အခဲ များကြောင့် ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် ရန်ပုံငွေ လျှော့ချသွားဖွယ် ရှိနေပါသည်။ ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်မှုအတွက် ရန်ပုံငွေ အသုံးချခြင်း နှင့် စုစုပေါင်း ရန်ပုံငွေ ရရှိမှု လျော့ကျလာခြင်း တို့ကြောင့် အခြားသော ငြိမ်းချမ်းရေး ထောက်ပံ့မှု များသည်လည်း ခိုင်မာသော အခြေအနေတွင် မရှိပါ။ ထို့ပြင် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် တိုးတက်အောင်မြင်မှု နည်းပါးလွန်းသောကြောင့် အလှူရှင်များ၏ စိတ်ဝင်စားမှု လျော့ကျလာ သလို မြန်မာနိုင်ငံ၌ အခြားသော နိုင်ငံခြား အစိုးရ အားလုံးထက် ကျော်လွန် သုံးစွဲနိုင်ရေး တရုတ်နိုင်ငံက ရဲရဲတင်းတင်း လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

³⁵ Ministry of Foreign Affairs, “Letter to All the Offices of the United Nations, its Specialized Agencies and International Organizations”, Nay Pyi Taw, Government of the Republic of the Union of Myanmar, MOFA No.33 08 39, October 4, 2019.
12 ဗုဒ္ဓကုဏ္ဍ ၂၀၂၀

ရန်ပုံငွေဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းများသည် ခက်ခဲပါသည်။ သို့သော်လည်း ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံ နယ်မြေများရှိ အခက်အခဲများ လျှော့ချနိုင်ရေး နှင့် ပဋိပက္ခ ပတ်ဝန်းကျင်အတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရေး ဆောင်ရွက်နေသည့် အစီအစဉ်များ အတွက် ပံ့ပိုးမှု ဖြတ်တောက်ခြင်းသည် ရေတိုအမြင်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်မှု ဖြစ်နေပါသည်။ ရန်ပုံငွေ အသုံးပြုမှု အပေါ် စိစစ်ခြင်း နှင့် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း တို့မှာ အသုံးဝင်ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်း နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းများသည် ၎င်း၏ သဘာဝအရ ရေရှည်သွားရမည့် လုပ်ငန်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။ မျှော်မှန်းရလဒ် များအပေါ် ရေရှည်စောင့်ကြည့်ရန် အရေးကြီးပြီး အခြေအနေ ပြောင်းလဲသည်နှင့် တပြိုင်နက် အခွင့်အလမ်းကို ဖမ်းဆုပ်နိုင်ရန် အဆင့်သင့် ဖြစ်နေရပါမည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ထောက်ပံ့မှုကို ၎င်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုဖြင့် နှိုင်းယှဉ် စဉ်းစားပါက ကုန်ကျစရိတ် အလွန်နိမ့်ပါးသည် ဟုပင် ဆိုရပါမည်။

ဒေသဖြင့် ကိုက်ညီသည့် နည်းလမ်းများ အသုံးပြုရန် အရေးကြီးမှု

ပဋိပက္ခ ဒေသများတွင် Covid-19 တုံ့ပြန်ရေး အစီအစဉ်များ ဖော်ဆောင်ရာမှ သင်ယူစရာ နှင့် ဆန်းသစ်တီထွင် နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်း များစွာ ထွက်ပေါ်လာ ပါသည်။ အလှူရှင်များ အနေဖြင့် အစိုးရ အခြေပြု နည်းလမ်းများ ကိုသာ ဆက်လက် အသုံးပြု မနေသင့်ပါ။ ငွေကြေး နှင့် သက်မွေးဝမ်းကြောင်း ဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ပေါင်းစပ် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း၊ နှင့် အဝေးမှ အကဲဖြတ်စောင့်ကြည့် နိုင်သည့် စနစ်တို့ အသုံးပြုရန် စဉ်းစားနိုင် ပါသည်။ ကပ်ရောဂါ တုံ့ပြန်မှု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရေး အတွက် ပံ့ပိုးမှုများ စုစည်း ရာတွင်မူ ဒေသဖြင့် ကိုက်ညီသည့် နည်းလမ်းများ အသုံးပြုရန် လိုအပ်နေ ပါသည်။³⁶ ကရင် နှင့် ကချင် ပြည်နယ်များတွင် အားကောင်းသော ထောက်ပံ့ရေး ကွန်ရက်များ ရှိခြင်းကြောင့် လက်ရှိ ကပ်ရောဂါ အကျပ်အတည်း ကို ကောင်းစွာ တုံ့ပြန် နိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အနာဂါတ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းများ ထိရောက်အကျိုးရှိစွာ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အထက်ပါ သင်ခန်းစာအား အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အလှူရှင်များ အနေဖြင့် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်မှုရှိသော ဒေသများ အနက် ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ခြမ်း ကဲ့သို့ လက်လှမ်းမီရန် ခက်ခဲသော နေရာများထက် 'လုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူသည့်' အရှေ့တောင် ဒေသများ ကဲ့သို့ နေရာမျိုးကို ဦးစားပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတွင်း မညီမျှမှု ပိုမို ဆိုးဝါးစေခြင်းမျိုး ရှောင်ကြဉ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းအစား Covid-19 ကြောင့် အလှူရှင် များအနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ထောက်ပံ့မှု နည်းပါးသည့် နယ်မြေများသို့ ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ် ချဲ့ထွင်မှု စတင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းပင် ရရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုနည်းတူ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ သည်လည်း အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ထောက်ပံ့မှု အလှူအပယ် ဖြစ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိခြင်း ကိုလည်း သတိထားရမည် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း အများအပြား တို့၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု ထပ်နေခြင်းက တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များအတွက်လည်း Covid-19 ပံ့ပိုးမှု

³⁶ Walsh, M., ['Time to recenter power to northern Shan State's first responders'](#) in Frontier Myanmar, 27 January 2020

ရှာဖွေရေးတွင် အခက်အခဲ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။³⁷ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့ Covid-19 တုံ့ပြန်မှုများ ဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားခြင်း ကို ကြည့်ပါက အလှူရှင်များ အတွက် ဒေသအလိုက် ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည့် အချက်ကို ပြသပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကူးစက်ရောဂါများ ကို တိုက်ဖျက်ခြင်းမှာ နေရာတိုင်းအတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ အစွန်အဖြား ဝေးလံခေါင်ပါးသော ဒေသများအထိ ထောက်ပံ့မှု ပို့ဆောင်နိုင်ခြင်း အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၌ HIV၊ တီဘီ နှင့် ငှက်ဖျား ကဲ့သို့ ရောဂါများအား တိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများအား ဥပမာ ယူနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

Covid-19 စိန်ခေါ်မှုတွင် အတူတကွ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်း ခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် အစိုးရ တို့အကြား ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် အတွက် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု တိုးတက်လာသည် ဆိုသော ထင်မြင်ယူဆချက်မှာ လက်တွေ့တွင် ဖြစ်လာမည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် Covid-19 တုံ့ပြန်ရေး ဆောင်ရွက်ချက် များက မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အတွက် တပါတည်း သို့မဟုတ် ရေရှည် အထောက်အကူ ဖြစ်နိုင်သည် ဟု မျှော်မှန်းထားရန် မသင့်ပါ။ ကပ်ရောဂါကို တိုက်ဖျက်ရန် ပဋိပက္ခ နယ်မြေတစ်လျှောက် ပိုမို ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေပြီး အစိုးရရော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များပါ အရေးကြီး တာဝန်အသီးသီး ရှိပါသည်။ သို့သော်ငြားလည်း ယင်းခြေလှမ်းများက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲလှသည့် ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အခင်းအကျင်း များကို များစွာ ပြောင်းလဲနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ အလှူရှင်များ နှင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝန်း အနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု နှင့် ပဋိပက္ခ ဖြေရှင်းမှု ဆိုင်ရာ ရေရှည်လုပ်ငန်း များအပေါ် မျက်ကွယ်မပြုသင့်ပဲ သင်ယူခြင်း၊ ကိုက်ညီမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း နှင့် တမူထူးခြားသော တွေးခေါ်မှုများ အသုံးပြုခြင်း စသည့်နည်းလမ်း တို့ဖြင့် ဆက်လက်ပံ့ပိုးနေ သင့်ပါသည်။

ယခုစာတမ်းသည် သင့်အတွက် အကျိုးရှိပါသလား။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဋိပက္ခ နှင့် Covid-19 ဆိုင်ရာ မူဝါဒ အကျဉ်းချုပ် စာတမ်းများအတွက် အကြံပြု မှတ်ချက်များ ပေးနိုင်ပါသည်။ မြန်မာဘာသာဖြင့် ဆက်သွယ်ရန် - ဦးကျော်မျိုးဦး၊ အကြီးတန်း အစီအစဉ် ညွှန်ကြားရေးအရာရှိ - kyaw.oo@asiafoundation.org
For contact in English: Tabea Campbell Pauli, Program Adviser, tabea.pauli@asiafoundation.org

³⁷ The major humanitarian and development actors, particularly Access to Health (A2H), the Livelihoods and Food Security Trust Fund (LIFT), and major UN agencies have released resources to assist displaced people and support EAO service providers such as ethnic health departments. See [Access to Health Fund COVID19 Response Dashboard](#); 'Myanmar: UN supports Covid-19 response efforts', UNOCHA, 15 April 2020; 'LIFT announces new funding to support Myanmar's Covid-19 response', media notification 9 April 2020.